

Raadsvoorstel

Vaststellen beleidskader Kerkgebouwen
Zaaknummer: 2025-153773

Aan de gemeenteraad.

De afgelopen tijd is gewerkt aan een Beleidskader Kerkgebouwen voor onze gemeente. Het opstellen van het beleidskader kent een uitgebreid voortraject, waarbij in nauw overleg met kerkbeheerders en andere stakeholders de bestaande situatie en diverse ontwikkelingen in beeld zijn gebracht. Op 25 april 2023 hebben wij u hierover geïnformeerd met het aanbieden van het rapport "Kerken in Leeuwarden, de kerkenvisie: een verslag van een participatieproces".

Als vervolg hierop is het beleidskader Kerkgebouwen opgesteld. Hiermee creëren we duidelijkheid over de rol en ambities van de gemeente Leeuwarden ten aanzien van (monumentale) kerkgebouwen.

Aanleiding

Kerkgebouwen zijn markante bakens in onze leefomgeving. Ze vormen vaak letterlijk het middelpunt van de dorpen in onze gemeente en vervullen een functie als ontmoetingsplek. Oorspronkelijk zijn ze gebouwd voor religieuze bijeenkomsten. Door diverse ontwikkelingen is het voor veel eigenaren van kerkgebouwen lastig om hun kerkgebouw in stand te houden. Religieuze gemeenschappen kampen met dalende inkomsten en minder vrijwilligers. Ook kerkgebouwen die een andere bestemming hebben gekregen, zijn soms lastig te onderhouden en exploiteren.

Wanneer een religieuze gemeenschap niet meer in staat is om hun kerkgebouw in stand te houden, is een mogelijke oplossing om meer nevenfuncties in het gebouw toe te staan. Maar steeds vaker wordt het gebouw helemaal niet meer voor religieuze doeleinden gebruikt en begint de zoektocht naar een nieuwe passende functie. Omdat kerkgebouwen vaak historische en complexe gebouwen zijn, met vaak ook een behoudenswaardig interieur en/of een nog functionerend kerkhof er omheen, is het vinden van een nieuwe (neven)functie een uitdaging.

Veel kerken hebben de afgelopen decennia al een andere (neven-)bestemming gekregen. Andere staan de komende tijd voor keuzes. Het Beleidskader kerkgebouwen is bedoeld om gebouweigenaren te ondersteunen bij deze keuzes en geeft de kaders die de gemeente daarbij hanteert.

Proces en betrokkenheid

Naar aanleiding van de problematiek rond instandhouding van kerkgebouwen heeft de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) gemeenten financiële ondersteuning geboden om een visie op de toekomst van kerkgebouwen te maken. In de gemeente Leeuwarden is in 2021 en 2022, gebruik makend van deze financiële ondersteuning, met kerkeigenaren en andere betrokken partijen het gesprek gevoerd over de toekomst van de kerkgebouwen in de

gemeente Leeuwarden. Een waardevol proces waarin de belangen van de verschillende betrokken partijen zijn gehoord en we met elkaar de opgaves en kansen van de kerkgebouwen hebben onderzocht in tijden van afnemend kerkbezoek.

Doel van het beleidskader

Het doel van dit beleidskader is om handvatten te bieden voor neven- en herbestemming van (vooral) monumentale kerkgebouwen. Daarmee willen we bijdragen aan een toekomstperspectief voor de waardevolle monumentale kerkgebouwen in onze gemeente.

Inhoud beleidskader

De gemeente Leeuwarden vindt kerkgebouwen vanuit meerdere perspectieven relevant: vanuit monumentaal, cultuurhistorisch, stedenbouwkundig, sociaal-maatschappelijk en economisch/toeristisch perspectief. Daarom wil de gemeente eigenaren van kerkgebouwen ondersteuning bieden bij het vinden van een nieuwe (neven)functie voor een kerkgebouw, met als doel een toekomstbestendige functie aan kerkgebouwen te geven. In dit beleidskader wordt daarom de rol van de gemeente, naast die van de eigenaar, duidelijk gemaakt. Het beleidskader bestaat uit afspraken rond het proces, randvoorwaarden die we hanteren en een aantal activiteiten die de gemeente wil uitvoeren. Uitgangspunt is dat de eigenaar van het kerkgebouw primair verantwoordelijk blijft.

Kerkgebouwen worden ingedeeld in drie categorieën: 'basis', 'bijzonder' en 'top'. Op deze manier wordt de maatschappelijke relevantie van het gebouw bepaald en richting gegeven aan de mate waarin de gemeente zich inzet voor behoud of transformatie. Bij deze indeling wegen monumentale waarden zwaar mee. Daarnaast worden sociaal-maatschappelijke, cultuurhistorische, stedenbouwkundige en economische en toeristisch-recreatieve waarden meegewogen.

Ter inzagelegging ontwerp-beleidskader Kerkgebouwen en reactienota

Onderstaande partijen hebben gereageerd op het beleidskader Kerkgebouwen:

1. Protestantse gemeente te Leeuwarden
2. Cultuurpodium Dorpskerk Huizum
3. Bestuur Sint-Vitusparochie
4. Bestuur Baptisten Gemeente Parkkerk Leeuwarden
5. Stichting Alde Fryske Tsjerken

In een reactienota zijn de verschillende zienswijzen samengevat en voorzien van een antwoord. Ook is aangegeven op welk punt deze reacties leiden tot een aanpassing in het beleidskader Kerkgebouwen.

Planning

Na vaststelling wordt er uitvoering gegeven aan de in het beleidskader voorgestelde ondersteuningsmaatregelen voor eigenaren van kerkgebouwen.

Leeuwarden, 24 juni 2025,

Blad 3

burgemeester en wethouders van Leeuwarden,

burgemeester.

secretaris.

**Dit document is rechtsgeldig digitaal ondertekend.*